

4. Osakinle E. O. The Roles of Media and Technology in Adolescents' / E. O. Osakinle, B. S. Adegoye, F. Tayo Olajubutu [Online] // Middle-East Journal of Scientific Research – 2009. – № 4 (4). – P. 307–309. – Retrieved from: [http://www.idosi.org/mejsr/mejsr4\(4\)/12.pdf](http://www.idosi.org/mejsr/mejsr4(4)/12.pdf)

Буйдіна О.О.,

кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри методики змісту освіти

Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

ім. М. В. Остроградського

ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

З-поміж задекларованих у Концепції Нової української школи підходів до оцінювання результатів навчання є формувальне оцінювання, спрямоване на підвищення якості освітнього процесу і відстеження особистісного розвитку учнів, отримання ними навчального досвіду і компетентностей. У публікації тезово описано ознаки формувального оцінювання й методичні підходи до його впровадження.

В основу оцінювання якості освіти покладено розроблену у 1956 році американським психологом Б. Блумом таксономію категорій засвоєння і класифікації цілей навчання. Використання чіткої класифікації цілей (знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка) дозволяє вчителю визначати першочергові завдання і планувати подальшу роботу, організовувати ефективну спільну роботу з учнями, допомагати самостійно адекватно оцінювати правильність виконання дії і вносити необхідні корективи.

Варто зазначити, що науково-теоретичні та методичні джерела з проблеми оцінювання найчастіше висвітлює підсумкове або сумативне оцінювання. Проблема формувального оцінювання як оцінювання учнівського прогресу, що «дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання» [6, с. 223-224], є недостатньо дослідженою. Потребують розроблення

модель формувального оцінювання, методика її реалізації в освітньому процесі у єдності всіх необхідних інструментів – методів і ресурсів.

Аналіз досліджень щодо формувального оцінювання дозволяє зацентрувати увагу на таких його ознаках: 1) відбувається постійно упродовж вивчення певної структурної одиниці навчання – теми, проекту, розділу тощо; 2) виконує спонукальну функцію, дозволяє учням визначити подальші цілі навчання з метою покращення власних результатів; 3) учні аналізують своє навчання і розвивають навички саморегуляції; 4) дозволяє вчителю оцінити і скоригувати процес навчання – виявити рівень досягнень учня на різних етапах опрацювання навчального матеріалу і спланувати подальшу роботу з урахуванням індивідуального прогресу і індивідуального темпу навчання кожного учня окремо; 5) забезпечує розвиток вольових якостей учнів – самостійності і відповідальності.

Зважаючи на виокремлені ознаки важливим для реалізації формувального оцінювання в освітньому процесі є необхідність дотримання певних процедур або етапів: 1) виявлення попереднього досвіду учнів і визначення їх цілей на найближчу перспективу; 2) розвиток самостійності учнів у реалізації цілей навчання, оцінювання вміння співпрацювати, колективно приймати рішення, вирішувати проблеми; 3) залучення учнів до практичних видів діяльності, спонукання до постійного руху вперед під час самостійного виконання завдань; 4) рефлексія щодо навчання, досвіду та емоцій (позитивні емоційні переживання, пов'язані з освітнім процесом, сприяють якісному навчанню та розвитку «Я»-концепції). Заслуговує на увагу встановлення ефективного зворотного зв'язку, який своєчасно описує сильні і слабкі сторони учня, містить пропозиції про подальшу діяльність, що підтримує розвиток учня.

Спрямованість освітнього процесу на досягненні основних очікуваних результатів накладає особливі вимоги на відбір інструментів формувального оцінювання. Різноманітні інтерактивні вправи, ігри, портфоліо, виконання завдань підручника, діалогічне спілкування, стратегії критичного мислення – це

далеко не повний перелік технік, який слугує реалізації формувального оцінювання в освітньому процесі.

У методичній літературі [1; 2; 3; 5; 6] широко представлено і засоби, необхідні для встановлення зворотного зв'язку між суб'єктами освітнього процесу. Вітчизняні науковці і практики [5] пропонують їх класифікацію: 1) графічні – карти знань, завдання на послідовність, схеми, діаграми, списки пріоритетів; 2) наочні – шкали, організаційні діаграми, картки, замітки, оціночні листи, контрольні списки, запитання для обговорення чи проведення мозкового штурму, спостереження учнів, спостереження вчителя; 3) текстові, відео, фото – форми, запитання для усного чи письмового опитування, щоденники; 4) цифрові інструменти.

Отже, формувальне оцінювання – це оцінювання процесу навчання, його метою є отримання детальної інформації про поточні досягнення учнів і визначення можливостей для їхнього вдосконалення. Найближчі перспективи щодо дослідження піднятої проблеми пов'язуємо з уведенням відповідного спецкурсу в навчальний процес курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників області, систематизацією й оформленням розроблених слухачами курсів інструментів формувального оцінювання з метою їх подальшого поширення в освітньому процесі.

Список використаних джерел

1. Дистанційна академія «TeachHub» [Електронний ресурс] : [сайт] : україн. версія. – Режим доступу : <http://courses.teach-hub.com/> (дата звернення: 14.01.2018). – Назва з екрана.
2. Логвина И. Инструменты формирующего оценивания в деятельности учителя-предметника: пособие для учителя / И. Логвина, Л. Рождественская. – Нарва, 2012. – 48 с.
3. Морзе Н. В. Формувальне оцінювання: від теорії до практики / Н. В. Морзе, О. В. Барна, В. П. Вембер // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2013. – № 6. – С. 45-57.

4. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja / za zag. red. N. M. Bibik. – Kyiv : Litera LTD, 2018. – S. 94-104.

5. Онопрієнко О. В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень молодших школярів [Відеоресурс] // Інтерактивна школа творчого вчителя. – 2016-2017 навчальний рік. – Весняна сесія: 20 березня – 8 квітня 2017 р. День 13. – Видавництво «Ранок». – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=x-ToQQFy3NI&t=473s>.

6. Пинская М. А. Формирующее оценивание : оценивание в классе : учебн. пособие / М. А. Пинская. – М. : Логос, 2010. – 264 с.

Павленко Ю.Г.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

МЕТОДИКА РОБОТИ З КОЛЕКЦІЯМИ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Перед сучасною початковою школою стоїть завдання не лише домогтися, щоб діти засвоїли сукупність знань, а й могли вільно оперувати ними, застосовувати для вирішення навчальних та життєвих проблем і розширювати та поглиблювати свій пізнавальний досвід. Тому формування нових підходів до навчання і виховання молодших школярів має величезне значення.

Удосконалення навчально-матеріальної бази закладу загальної середньої освіти – одна з головних умов підвищення рівня навчально-виховного процесу. Засоби навчання стали невід'ємною частиною уроку, і робота з ними для учнів – це джерело нових пізнавальних відкриттів, здобуття нових умінь і навичок, узагальнення, повторення й систематизації вивченого, набуття досвіду творчої діяльності, формування емоційно-ціннісних ставлень та формування особистісних якостей. Для того, щоб підвищити рівень засвоєння учнями навчального змісту, необхідно використовувати різноманітні засоби наочності,